

เทคโนโลยี

การมีส่วนร่วมแบบพหุภาคี

(Technology Of Participation : TOP)

ผศ.ดร. วิรัตน์ ปานติลา และคณะ

คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มาจากไหน... ไม่สำคัญ

เราจะมาจากไหน
จะเป็นใคร นั้นไม่สำคัญ

ยินดีที่มาพบกัน (ซ้ำ)

ร่วมสร้างสรรค์ เรียนรู้เรื่องราว

ทางสายยาว ผูกเกลียวสัมพันธ์

ร่วมสร้างสรรค์ สังคมดีงาม

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน คืออะไร ?

2. รู้สึกอย่างไรกับการมีส่วนร่วมของประชาชน?

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน มีความหมายหรือความสำคัญอย่างไร ?

4. จะทำอะไรกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ?

ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายความว่าถึงอะไร

กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมใน
การรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/
ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วม
ในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วน
การพัฒนา

ทำไมต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

- ◆ ภาคสังคมและประชาชนมีการพัฒนาและเรียกร้องสิทธิ ในการรับรู้ ตัดสินใจ และมีส่วนร่วม
- ◆ หลักการบริหารราชการแนวใหม่ที่ระบบราชการทั่วโลกตระหนักถึงความสำคัญ
 - เริ่มได้บทเรียนและเรียนรู้จากการสูญเสีย
 - แสวงหารูปแบบและนำไปประยุกต์ใช้
- ◆ สังคมไทยและคนไทยพัฒนาสู่สังคมประชาธิปไตยยุคใหม่

หลักการเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มมาจากบทเรียนในการพัฒนาชุมชนชนบท

- ◆ ความล้มเหลวของการพัฒนาที่ไม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาแบบสั่งการ
 - มีบทเรียนและประสบการณ์จากการพัฒนาในอดีต
 - กระแสความคิดของนักวิชาการในประเทศและในระดับสากล
- ◆ ยุคหลังการพัฒนาเน้นประชาชนในชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญของขับเคลื่อนการพัฒนา
- ◆ การมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) จึงเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาสังคม/ชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ

- ◆ กระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างภาครัฐ และภาคอื่นๆ นอกภาครัฐ เช่น ธุรกิจเอกชน ประชาชน ชุมชน และองค์กรต่างๆ ให้ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ และ ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนา เพราะ

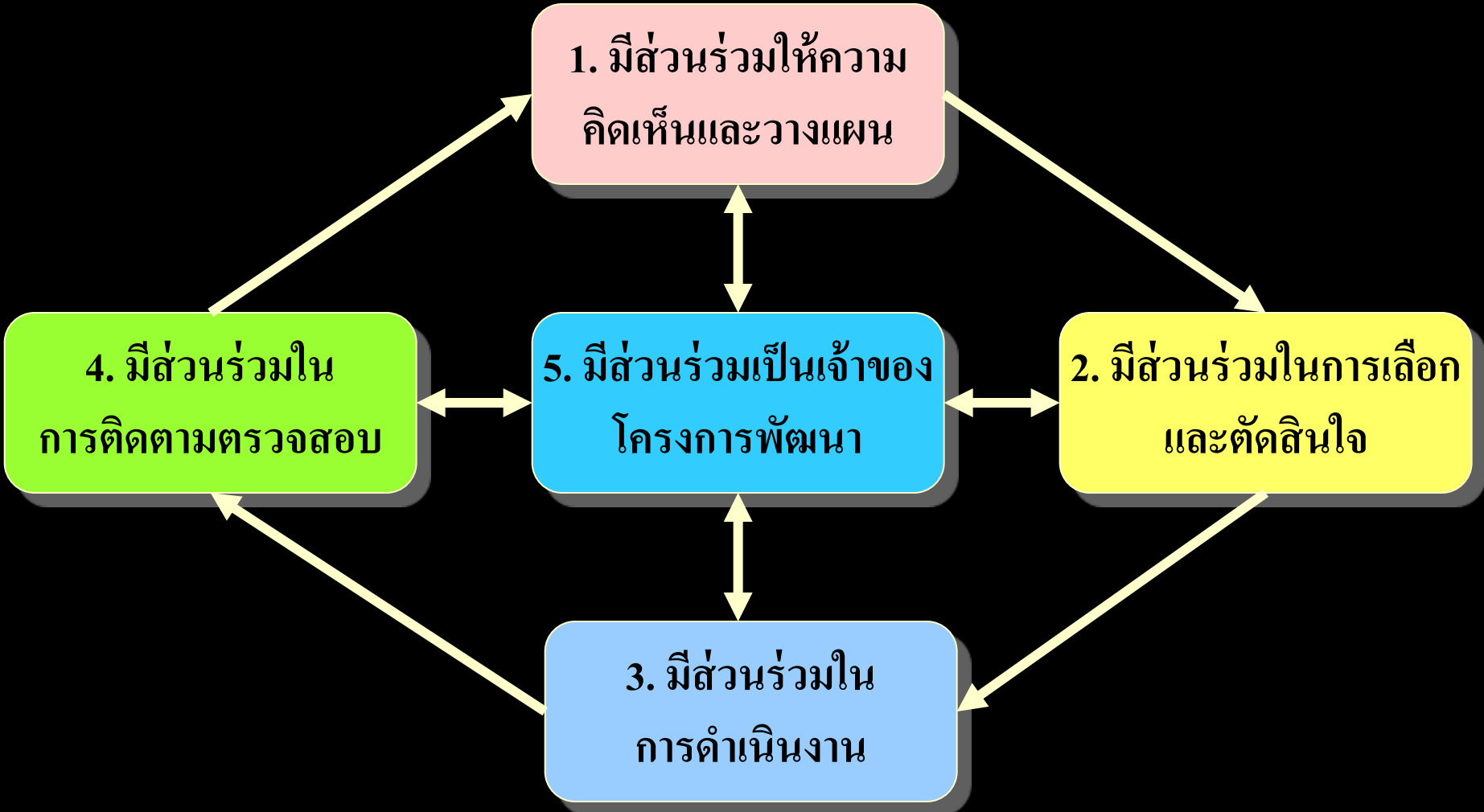
“การพัฒนาที่ทรงพลังและยั่งยืนในสังคมประชาธิปไตยเกิดจากการพัฒนาที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์จากการพัฒนา”

คำถามสำคัญสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินสมัยใหม่

**“ประชาชนโดยรวมควรมีสิทธิและหน้าที่ในการเข้าร่วมใน
ภารกิจของภาครัฐ และกิจการสาธารณะในระดับใด”**

การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อค้นพบและผลจากการศึกษา

➤ การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนา

- การสร้างการมีส่วนร่วมเป็นงานสำคัญและละเอียดอ่อน

➤ บทบาทของนักพัฒนาในการสร้างการมีส่วนร่วม

- นักพัฒนาต้องเข้าใจและสามารถนำเทคนิคต่างๆ ไปใช้ได้
อย่างเหมาะสม

➤ บทบาทของประชาชนในชุมชน

- ต้องยอมรับและเปิดกว้างในการที่ประชาชนในภาคส่วน
ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

ระดับของการมีส่วนร่วม -

ก.พ.ร.

มอบอำนาจการ
ตัดสินใจ
(Empower)

ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ
(Collaborate)

มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involve)

ร่วมปรึกษาหารือ (Consult)

ร่วมให้ข้อมูล ข่าวสาร
(Inform)

เทคโนโลยี

การมีส่วนร่วมแบบพหุภาคี

(Technology Of Participation : TOP)

องค์ประกอบที่ต้องใช้

1. ผู้เอื้อกระบวนการกลุ่ม (Facilitator)
2. กฎ/กติกาของกลุ่ม
3. อุปกรณ์
 1. กระดาษ ฟลิปชาร์ต
 2. กระดาษกาวย่น/วิธีการม้วนและติดกระดาษ
 3. บัตรความคิด
 4. ปากกาเคมี
 5. กระดานหรือผนังสำหรับติดกระดาษ

กฎ/กติกากลุ่ม

1. ทุกความคิดมีคุณค่า
2. ไม่ฆ่าความคิดใคร
3. ไม่มีความคิดใดผิดถูก
4. ยอมรับความคิดของกันและกัน
5. เขียนบัตรความคิดทุกคน
6. 1 คน 1 บัตรความคิด
7. เขียนตัวโต ๆ อ่านง่าย
8. ชัดเจน มีความหมาย
9. เป็นคำหรือวลีก็ได้
10. รักษากติกา/รักษาเวลา

เทคนิคพื้นฐาน

ของผู้เอื้อกระบวนการกลุ่ม

1. วิธีการถกปัญหา
(Discussion (ORID) Method)
2. วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ
(Workshop Method)
3. วิธีการวางแผนปฏิบัติการ
(Action Planning Method)

1. วิธีการแก้ปัญหา (ORID Method)

อะไรนะ?

Objective Level (ระดับวัตถุประสงค์)

ให้ข้อเท็จจริงและข้อมูล

ตั้งคำถามที่ปลุกเร้าประสาทการรับรู้---มองเห็น ได้ยิน รู้สึก ลิ้มรส สัมผัส

ความรู้สึก

Reflective Level (ระดับไตร่ตรอง)

สำรวจปฏิกิริยาต่อข้อมูลในเบื้องต้น

ตั้งคำถามที่ปลุกเร้าหัวใจ : อารมณ์ ความจำ การเกี่ยวโยง

แล้วไหนะ?

Interpretative Level (ระดับการตีความ)

สำรวจปฏิกิริยาต่อข้อมูลในเบื้องต้น

ตั้งคำถามที่ปลุกเร้าความรู้สึกนึกคิด : ความหมาย ค่านิยม และ
นัยสำคัญ

แล้วจะอย่างไร?

Decisional Level (ระดับตัดสินใจ)

“เราจะดำเนินการในหมู่พวกเราอย่างไรเพื่อการแก้ไขแผน?”

“เราจะทำร่างแรกของแผนที่แก้ไขใหม่ของเราเพื่อส่งมอบให้สภา
และพิจารณา ได้เมื่อไหร่”

วิธีการทบทวนปัญหา

อะไรนะ?

O

Objective Level (ระดับวัตถุประสงค์)

ให้ข้อเท็จจริงและข้อมูล
ตั้งคำถามที่ปลุกเร้าประสาทการรับรู้---มองเห็น ได้
ยิน รู้สึก ลิ้มรส สัมผัส

ความรู้สึก

R

Reflective Level (ระดับไตร่ตรอง)

สำรวจปฏิกิริยาต่อข้อมูลในเบื้องต้น
ตั้งคำถามที่ปลุกเร้าหัวใจ : อารมณ์ ความจำ
การเกี่ยวโยง

วิธีการแก้ปัญหา

Interpretative Level (ระดับการตีความ)

สำรวจปฏิกิริยาต่อข้อมูลในเบื้องต้น
ตั้งคำถามที่ปลุกเร้าความรู้สึกนึกคิด :
ความหมาย ค่านิยม และนัยสำคัญ

Decisional Level (ระดับตัดสินใจ)

"เราจะดำเนินการในหมู่พวกเราอย่างไรเพื่อการ
แก้ไขแผน?"

"เราจะทำร่างแรกของแผนที่แก้ไขใหม่ของเราเพื่อ
ส่งมอบให้สภาและพิจารณา ได้เมื่อไหร่"

2. วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Method)

ห้าขั้นตอนสำคัญ

1. สถานการณ์ (บริบท)
2. ระดมความคิด
3. จัดกลุ่ม
4. หัวข้อ (ตั้งชื่อ)
5. ไตร่ตรอง

3.วิธีการวางแผนปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

Action Planning Mehtod เจ็ดขั้นตอนสำคัญ

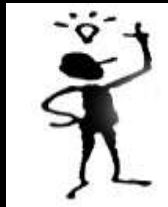
1. สถานการณ์ (บริบท)
2. หัวใจแห่งชัยชนะ (จินตนาการ)
3. สิ่งที่เกิดขึ้นจริง
4. พันธกิจ (สัญญาใจ)
5. ปฏิบัติการสำคัญ (ภารกิจหลัก)
6. ปฏิทินกิจกรรมและความรับผิดชอบ
7. การไต่ร่ตรง

รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสม

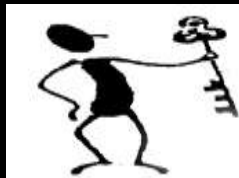
แบบดั้งเดิม

การใช้อำนาจ

จะทำอะไร

มติดีถูกต้อง

ความเก่ง
ของแต่ละคน

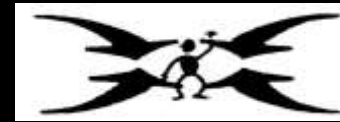
ยึดถือ

รู้ว่า

แสวงหา

พึ่งพา

แบบเอื้ออำนวย

มุมมองหลากหลาย

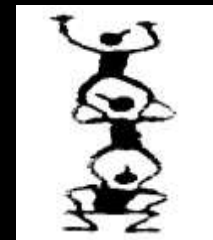

จะไปถึงได้อย่างไร (วิธีการ)

มดีร่วมกัน
ของทุกคน

ความเก่งของกลุ่ม

ค่านิยมพื้นฐาน ของผู้นำแบบเอื้ออำนวย

การมีส่วนร่วม

การเห็นพ้องร่วมกัน

การทำงานเป็นทีม

การไตร่ตรอง

การสร้างสรรค์

การนำไปปฏิบัติ

มาจากไหน... ไม่สำคัญ

เราจะมาจากไหน
จะเป็นใคร นั่นไม่สำคัญ
ยินดีที่มาพบกัน (ซ้ำ)

ร่วมสร้างสรรค์ เรียนรู้เรื่องราว

ทางสายยาว ผูกเกลียวสัมพันธ์

ร่วมสร้างสรรค์ สังคมดีงาม